

Fylkesmannen i Vest-Agder

Landbruksavdelingen

Saksbehandler: Anne Kari Birkeland
Tlf.: 38 17 61 85

Deres ref.: 09.07.2014
Vår ref.: 2014/3782

Vår dato: 20.10.2014
Arkivkode: 521.0

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse til forslag til ny forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd

Vi viser til departementets brev 09.07.2014 om høring av forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket med frist 20.10.2014.

Vi har tatt med innspill fra Kristiansand og Kvinesdal kommuner under punkt 2 og 4 under. I uttalelsen følger vi samme disposisjon som i høringsnotatet.

Oppsummering av hovedpunkt

- Vilkår om vanlig jordbruksproduksjon er viktig å videreføre, og må presiseres nærmere.
- Kravet om å drive på landbrukseiendom bør opprettholdes.
- Vi ønsker å opprettholde eierskapsbegrensningen i nåværende § 4 slik den fungerer i dag, men med unntak eller adgang til å dispensere for foretak som vil prøve ut økologisk produksjon.
- Adgang til mer fleksible reaksjoner ved brudd på bestemmelsen om driftsfellesskap ønskes velkommen.
- Det bør settes opp flere klare avgrensinger for hva som er driftsfellesskap.
- Vi etterlyser en sammenslåing og forenkling av alle beitetilskuddene.
- Gjødslingsplan og sprøytejournal som vilkår for AK-tilskudd istedenfor dagens regel med trekk av tilskudd ved manglende miljøplan, er en innskjerping som kan gi store konsekvenser for den enkelte søker. Det må tydeliggjøres hvordan dette skal forvaltes. Gjødslingsplanen bør inneholde skiftekart og noteringer om faktisk gjødsling.
- Miljøkravene som vilkår for AK-tilskudd må presiseres bedre.
- Vi er bekymret for at foreslått endring i vilkår for kjøp av avløsertjenester vil kunne svekke den kvalitet og beredskap som avløserlagene i dag innehar, og frarår at disse tjenestene kan kjøpes av andre foretak. Avløserlagene bør fortsatt ha en særstilling i forskriften også ved utbetaling av avløsertilskuddet.

1. Bakgrunn

Regjeringen har mål om forenkling av regelverk og virkemidler over jordbruksavtalen. Vi merker oss at en vesentlig del av forslaget er en direkte følge av føringer som ble gitt i Prop. 106 S og som Stortinget har sluttet seg til. Det er positivt samtidig å ta en gjennomgang av regelverket og samordne det i en felles forskrift der også enkelte vilkår fra jordbruksavtalen tas inn.

2. Grunnvilkår for tilskudd

Omsetningskravet

Kravet om omsetning/merverdiavgiftsplikt er fjernet. Heving av bunnfradraget til kr 6000 skal sikre at ikke «hobbyforetak» får tilskudd, men hindrer ikke at større bruk med ekstensiv drift får det. Kontroll av om foretaket driver vanlig jordbruksproduksjon blir derfor viktigere.

Krav om vanlig jordbruksproduksjon

Det er viktig at dette videreføres for å sikre målrettet utbetaling. Vi etterlyser mer veiledning og klare føringer for hvordan det skal kontrolleres. Det bør være mer omfattende maskinell kontroll mot leveransedatabasen for å lette denne kontrollen, eks. antall melkekyr mot levert mengde melk.

Kravet til å drive på landbrukseiendom

Ved å fjerne dette kravet er vi redd for en utvikling mot mer industrialisert landbruk, spesielt innen de kraftfôrbaserte produksjonene som svin og fjørfe. Dette mener vi ikke er i samsvar med formålet i § 1 i forskriften om å bidra til et bærekraftig jordbruk. Vi foreslår derfor å beholde kravet slik det er i dag.

3. Driftsfellesskap, § 7

Felles formelle eierinteresser

Vi ser fordelene med å oppheve begrensningen for produsenter som vil drive både økologisk og konvensjonell produksjon innen f.eks. sauehold eller jordbær. Spesielt innen hagebruksproduksjon vil økologisk areal lettere øke ved at de som behersker den konvensjonelle produksjonen kan opparbeide seg erfaring innen økologisk produksjon uten å måtte legge om alt på en gang.

Vi er samtidig redd for at det kan bli mer driftsfellesskap ved å tillate foretak med felles eierinteresser å søke tilskudd til samme produksjon. Det er svært krevende å undersøke slike saker. For forvaltningen er det ingen forenkling å ta bort denne begrensningen. Vi kunne heller tenke oss at også foretak som er eid av ektepar ville bli omfattet av dagens begrensning.

Konklusjonen vår er at vi ønsker å opprettholde eierskapsbegrensningen slik den fungerer i dag, men med unntak eller adgang til å dispensere for foretak som vil prøve ut økologisk produksjon.

Driftsfellesskapsbestemmelsen

Vi er enig i at det er viktig at bestemmelsen om driftsfellesskap håndheves, og er glad for at det foreslås mer fleksibilitet mht. konsekvens ved påvist driftsfellesskap. Det kan gjøre det lettere å ta tak i disse sakene.

Det er store utfordringer i vurdering av driftsfellesskap. Veiledningen av hva som skal legges vekt på er ikke klar nok. Den konkretiserer en rekke forhold som kan indikere driftsfellesskap. Indikasjoner bør erstattes med klare avgrensninger. En klar avgrensning av hvor mye sammenblanding mellom foretakene som kan tillates vil gjøre vurderingene enklere. Eierskapsbegrensningen slik den er i dag er en slik klar avgrensning.

4. Tilskuddsordningene, §§ 3 - 6

Tilskudd til husdyrhold, § 3

Produksjonskrav

Vi mener det er positivt med krav til kalvingsintervall for melke- og ammeku. Det bør bli maskinell kontroll mot husdyrregister/kukontroll av dette, da det ellers er krevende for kommunen å kontrollere det.

Beitetilskuddene

Beitetilskuddene kan være vanskelige å kontrollere. Krav om beitelister vil være en hjelp for å sjekke ut antall dyr som har vært på beite/utmarksbeite tilstrekkelig lenge. I noen tilfeller går dyrene både på dyrket mark og utmarksbeite uten gjerde mellom. Dette kan være en rasjonell driftsform, men det kan være vanskelig å avgjøre om de dermed har tatt opp nok fôr på utmarksbeitet til at de har rett på tilskudd. Egne beitetilskudd i RMP gjør disse tilskuddene samlet sett uoversiktlige. Vi etterlyser en sammenslåing og forenkling av alle beitetilskuddene.

Tilskudd til jordbruksareal, § 4

Begrepet aktiv drift

Det er en god presisering at tilskudd til teiger som ikke er i aktiv drift kan avslås etter denne paragrafen, og ikke etter grunnvilkår om vanlig jordbruksproduksjon. Begrepet «aktiv drift» må presiseres i rundskriv, slik at det blir tydelig at det inneholder mer enn dagens «drift og beiting».

Vilkår for tilskuddet

A. Endring fra krav til miljøplan til at gjødslingsplan og sprøytejournal blir et vilkår for å motta arealtilskudd vil medføre større konsekvenser for foretakene dersom kravene ikke overholdes. Der det tidligere ble gitt et skjematisk trekk for manglende/mangelfull gjødslingsplan eller sprøytejournal vil hele AK-tilskuddet nå avkortes. Vi mener det må være en forholdsmessighet mellom brudd på vilkår og reaksjon. Dersom det mangler jordprøver for ett skifte eller jordprøvene er for gamle for ett skifte, og ellers alt er i orden med gjødslingsplanen jf. det den skal inneholde, vil et trekk av hele arealtilskuddet for foretaket virke uforholdsmessig strengt.

I tillegg til gjødslingsplan ønsker vi at det blir krav om skiftenoteringer for å se om planen følges. Kart som viser skiftene bør også følge planen.

Det er bra at miljøplan skal ivaretas gjennom KSL, slik at det blir færre ordninger for bonden å forholde seg til. Det bør sikres at det som er med i nåværende sjekkliste er med i KSL-kravene.

B. «Ikke foreta inngrep som forringer kulturlandskapet» – hva er det? Forbudet mot å foreta inngrep som forringer kulturlandskapet foreslås videreført. Det er imidlertid ikke klargjort hvordan dette kravet skal kontrolleres av kommunene. Internkontroll som dokumenterer miljømessige forhold knyttet til jordbruksdriften, forutsettes ivaretatt av KSL-systemet. Dersom kravet skal videreføres og kommunene skal kunne kontrollere det må det klargjøres hvordan dette skal kunne kontrolleres av kommunene når det ikke finnes noen krav til miljødokumentasjon som skal legges fram av foretaket. Et inngrep som forringer kulturlandskapet vil medføre at hele arealtilskuddet blir trukket – uavhengig av hvor alvorlig tiltaket er?

- C. I forslag til ny forskrift foreslås at 2 m vegetasjonssone som ikke jordarbeides mot vassdrag med årssikker vannføring, erstattes av et krav om begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning mot vassdrag eller kanal med årssikker vannføring. Vegetasjonsbeltet kan ikke jordarbeides. For forvaltningen vil det uten en konkret minstebredde bli krevende å håndtere oppfølging av brudd på dette kravet. Vilkåret vil gi rom for ulike tolkninger og faglig uenighet hvor bred en kantsone skal være og hva som er et naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning. Vi støtter forslag i høringsuttalelse fra FM i Rogaland om å ha minst 2 meter vegetasjonsbelte, og hvordan kanten bør måles.

Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid, § 6

Dokumentasjonskrav

Det er positivt at det tydeliggjøres at dette er en refusjonsordning og at alle foretak nå må dokumentere avløsning. Velferdsordningene som dette er en del av, er viktige for å opprettholde rekruttering til landbruket.

Kjøp av avløsertjenester fra andre enn avløserlag/-ring

Avløserlagene har gjennom mange år bygget opp kompetanse på avløsertjenester. De har også ansvar for beredskap med landbruksvikarer. Dette er viktig både for dyrevelferd og for bondens mulighet til å ta ut ferie og fritid, samt økonomisk sikkerhet ved sykdom. Dersom avløserlagene utkonkurreres av billigere vikarbyråer og andre foretak, vil vi miste verdifull kompetanse og beredskap. Vi mener derfor at de fortsatt skal ha en særstilling i forskriften.

Dokumentasjon av utgifter til kjøp av avløsertjenester fra andre enn avløserlag vil bli vanskelig å kontrollere. I dag er det en maskinell kontroll som fungerer svært bra med innrapportering fra avløserlagene.

Utbetaling av avløsertilskudd til avløserlag

Vi har fått innspill fra avløserlag i vårt fylke om at opphør av denne ordningen fører til at de må slutte å forskuttere avløsertilskuddet ved sykdom for sine medlemmer. Dette vil de ikke ha likviditet til lenger. Det vil føre til flere søknader fra bønder ved langvarig sykdom, og dermed mer saksbehandling. Bortfall av renteinntekter vil også føre til dyrere avløsertjenester. Så lenge dette er en frivillig ordning, ser vi ingen betenkeligheter med at den fortsetter.

Fordeling ved virksomhetsoverdragelse

Det bør fortsatt være mulighet til å fordele avløsertilskuddet ved virksomhetsoverdragelse i løpet av året.

5. Øvrige endringer

Ingen merknad.

6. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget gir flere utfordringer i forvaltninga mht. vurdering av driftsfellesskap og vanlig jordbruksproduksjon, kontroll av vilkår for AK-tilskudd og kontroll av avløserdokumentasjon. Det kreves god veiledning i rundskriv på disse temaene.

Med hilsen

Unni Svagård (e.f.)
fungerende landbruksdirektør

Anne Kari Birkeland
rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen underskrift.